

Eötvös József

Én is szeretném...

Én is szeretném nyájasabb dalokban
 Üdvözleni a szép természetet,
 Ábrándaimnak fényes csillagokban
 S bimbók között keresni képeket.

Mit ezrek némán tűrve érezének,
 Eltölti égő kinnal lelkemet;
 Mért bámulod, ha nem vidám az ének
 S öröm helyett csak bűt ébreszthetett?

Én is szeretnék kedvesem szeméről
 Enyelgve és busongva dallani,
 S nyájas arczáról, jég-hideg szivéről
 Érzékenyen sok szépet mondani.

Míg gyáva kor borúl hazám fölébe,
 Én szebb emlékivel nem gúnyolom;
 Míg égő könny ragyog ezrek szemébe',
 Szelíd örömről nem mesél dalom.

Én is szeretném lángoló szavakkal
 Dicsérni ősz Tokajnak tűzborát,
 Szabály szerint kimért zengő sorokban
 Megénekelni a magyar hazát.

Miként az aeol-hárfa viharokban
 Feljajdul a magas tetők felett:
 Úgy zeng a dalnok bús dalt bús napokban,
 Ki várna tőle nyájas éneket?

De engem fölver nyájas képzetimből
 Komoly valónak súlyos érczkara;
 Fajom keserve hangzik énekimből,
 Dalom nehéz koromnak jajszava.

Ha éji vész borítja látkörünket,
 Villámokért sohajt a tévedő;
 Ha régi bánat kínozá szivünket
 Nem könnyeket kér-e a szenvedő?

S ilyen legyen dalom: egy villám fénye,
 Egy könny, kimondva ezrek kínjait;
 Kit nem hevít korának érzeménye,
 Szakítsa ketté lantja húrjait.

Eötvös József nemzetről, nemzetiségről

Az 1868-as nemzetiségi törvény a XIX. századi Európa legkorszerűbb, legrészletesebben kidolgozott nemzetiségi törvénye. Bábái között első helyen Eötvös Józsefet találjuk, az 1848-as kabinet és a kiegyezés utáni első felelős kormány kultuszminiszterét. Eötvös nemcsak legfőbb organizátora volt e törvényalkotásnak, hanem elméleti megalapozója is, noha a törvény végső szerkezete csak részben követte eredeti koncepcióját.

Az államnak biztosítania kell valamennyi, kebelébe foglalt nemzetének-nemzetiségének, azok nyelvének, kultúrájának stb. szabad fejlődését.